

8. Pracownicy, którzy następną kolejną wypłatę (cały zarobek, zaliczkę lub resztę zarobku) otrzymać mają — wg przepisów prawa, umowy lub zwyczaju — dopiero w dniu 2 listopada 1950 r. lub w dniach późniejszych, otrzymają w nieprzekraczalnym terminie do dnia 4 listopada 1950 r. ze środków urzędu, zakładu, instytucji lub przedsiębiorstwa, w którym pracują, wyrównanie chroniące ich przed skutkami wymiany przeprowadzanej na ogólnych zasadach. Dotyczy to pracowników, którzy pierwszą dla nich wypłatę w nowym pieniądzu otrzymać mają dnia 2 listopada 1950 r. albo później, a więc takich, którzy do czasu otrzymania nowej wypłaty, będą musieli utrzymywać się z pieniędzy uzyskanych z wymiany reszty swej poprzedniej wypłaty na nowy pieniądz na ogólnych zasadach.

Wyrównanie to zostanie obliczone w zależności od:

a) kwoty, która wypadnie z podzielenia ostatniej w złotych dotychczasowych wypłaty rzeczywistej (tzn. kwoty, która po wszelkich potrąceniach, przypadła ostatnio do wypłaty do rąk pracownika), przez ilość dni kalendarzowych dzielących dzień ostatniej wypłaty w złotych dotychczasowych od dnia, w którym według umowy lub zwyczaju ma nastąpić najbliższa wypłata w nowych złotych, bez względu na to, czy wypłata ta w złotych nowych stanowić będzie resztę zarobku, zaliczkę lub cały zarobek;

b) od ilości dni kalendarzowych, które przypadną w okresie od dnia 1 listopada br. włącznie do dnia najbliższej kolejnej wypłaty po reformie, ale nie więcej niż za 15 (piętnaście) dni kalendarzowych. Dnia najbliższej kolejnej wypłaty nie wlicza się do ilości dni kalendarzowych.

Wyrównanie to obliczyć zatem należy przez przemnożenie kwoty określonej pod a) przez ilość dni, o których mowa pod b). Uzyskaną w ten sposób kwotę w złotych dotychczasowych należy przeliczyć na nowy pieniądz w stosunku 1 zł dotychczasowy równa się 2 grosze nowe.

U w a g a :

Przeliczenie w stosunku 1 zł dotychczasowy równa się 2 gr. nowe, a nie 3 grosze nowe, stosuje się dlatego, że jeden nowy grosz za jednego złotego dotychczasowego, pracownik otrzyma wymieniając pieniądze pozostałe z poprzedniej wypłaty. Wyrównanie to należy wypłacić na podstawie odrębnej listy wypłat. Ta lista wypłat posiadać winna następujące rubryki: Nr kolejny pracownika, imię i nazwisko, kwotę, o której mowa pod a), ilość dni kalendarzowych, za które należy się wyrównanie, należną kwotę w złotych dotychczasowych, kwotę w złotych nowych, pokwitowanie pracownika. Listę tę należy sporządzić odrębnie, rubrykując odpowiednio czyste arkusze papieru.

Kwoty wypłacane tytułem tego wyrównania są wolne od podatku od wynagrodzeń i wpłat na SFO. Z kwot tych nie wolno dokonywać jakichkolwiek potrąceń, ani na rzecz pracodawcy, ani osób lub instytucji trzecich.

Przykłady :

I. Pracownik pobiera wynagrodzenie w dwóch ratach. Pierwszą ratę otrzymał 23 października 1950 r., następną otrzymać ma dnia 6 listopada 1950 r. Ponieważ dni wypłat w tym rachunku się nie liczy, wypada, że okres ostatniej wypłaty dzieli od okresu następnej wypłaty — w tym przykładzie — 13 dni kalendarzowych. W ostatniej wypłacie, tj. tej, którą w tym przykładzie — pracownik otrzymał 23 października 1950 r., wypłacono jemu rzeczywiście po wszystkich potrąceniach kwotę zł 7.998.—.

Dzielimy 7.998 przez 13 i otrzymujemy zł 615,20 groszy, jako kwotę, o której mowa pod a). Kwotę zł 615,20 mnożymy przez ilość dni, o których mowa pod b) tj. w tym przykładzie przez 5, bo tyle dni kalendarzowych upłynęło od 1 listopada włącznie do dnia 5 listopada włącznie.

Otrzymujemy: zł 615,20 × 5 = zł 3076. Kwotę zł 3076 mnożymy przez dwa i otrzymujemy 6152 nowych groszy, czyli 61 zł 52 grosze w nowym pieniądzu. Tę kwotę pracownikowi wypłacamy. W ten sposób pracownik uzyska w nowym pieniądzu:

a) z wymiany zł 3076.— na ogólnych zasadach: 30 zł 76 gr,

b) z wyrównania: 61 zł 52 gr.

Razem 92 zł 28 gr tzn., że całość pieniędzy, z których pracownik ma się utrzymywać począwszy od dnia 1 listopada 1950 r. została jemu przeliczona w stosunku: 1 zł dotychczasowy = 3 grosze nowe, albo 100 zł dotychczasowe = 3 złote nowe.

II. Pracownik pobiera wynagrodzenie miesięczne (lub tzw. ryczałt) płatne wg umowy lub zwyczaju stale dnia

piętnastego każdego miesiąca. Ostatnie wynagrodzenie przed reformą otrzymał dnia 15 października 1950 r., następne otrzymał dnia 15 listopada 1950 r. Wynagrodzenie to wynosi po wszystkich potrąceniach dla przykładu zł 21520. Dzielimy 21520 przez 30 dni, bo tyle dni kalendarzowych dzieli w tym przykładzie dzień jednej wypłaty od dnia drugiej wypłaty. Otrzymujemy:

zł 21520 : 30 = 717 zł 33 gr,

kwotę 717 zł 33 grosze mnożymy przez 14, bo tyle dni upłynęło od 1 listopada do dnia 14 listopada włącznie: zł 717,33 × 14 = zł 10042,62 po zaokrągleniu zł 10043. — kwotę zł 10.043 — mnożymy przez dwa i otrzymujemy 20.086 nowych groszy, czyli 200 zł 86 groszy w nowym pieniądzu. Tę kwotę wypłacamy pracownikowi.

Po doliczeniu kwoty uzyskanej z wymiany zł 100,43 na ogólnych zasadach pracownik uzyska razem w nowym pieniądzu zł 301,29, tzn., że całość pieniędzy, z których pracownik ten ma się utrzymywać od dnia 1 listopada 1950 r. została mu przeliczona w stosunku 1 zł dotychczasowy = 3 grosze nowe, albo 100 zł dotychczasowych = 3 złote nowe.

U w a g a :

Wyrównanie to nie przysługuje oczywiście pracownikowi, który dopiero rozpoczął pracę w danym zakładzie, instytucji lub przedsiębiorstwie i któremu pierwsza w ogóle wypłata należy się wg umowy dopiero po dniu 1 listopada. Pracownik ten otrzyma swoją wypłatę już w nowym pieniądzu, więc do wyrównania nie ma prawa.

9. Natychmiast po dokonaniu pierwszych wypłat w nowym pieniądzu urzędy, zakłady, instytucje i przedsiębiorstwa przystępują w sposób zorganizowany (centralnie) do przeliczenia stawek płac i wszelkich do nich dodatków, ze złotych dotychczasowych na złote nowe, kierując się następującymi zasadami:

a) 1 złoty dotychczasowy = 3 grosze nowe
Odpowiednio: 1 grosz dotychczasowy = 0,03 grosza nowego;

b) stawki płac i wszelkie do nich dodatki — gdy ustalone są za godzinę pracy — przelicza się z zaokrągleniem do pełnych groszy w ten sposób, że ułamek nowego grosza wynoszący pół grosza i więcej — przyjmuje się za pełny grosz; ułamki poniżej pół grosza odrzuca się;

c) stawki płac i wszelkie do nich dodatki — gdy ustalone są za miesiąc — przelicza się z zaokrągleniem do 10 groszy w ten sposób, że kwoty w wysokości 5 nowych groszy i więcej przyjmuje się za 10 groszy; kwoty poniżej 5 nowych groszy odrzuca się.

10. Po dokonaniu przeliczeń, o których mowa pod pkt. 9, CZP i inne właściwe instytucje nadrzędne zarządzają wydrukowanie tabel płac i wszelkich do nich dodatków, z podaniem wysokości stawek i wszelkich dodatków w nowym pieniądzu.

Z chwilą wydrukowania tych tabel w potrzebnej ilości egzemplarzy urzędy, zakłady, instytucje i przedsiębiorstwa sporządzać będą listy płac i wszelkie inne obliczenia płacowe, z wykazaniem wszystkich składników płacy wyłącznie w nowym pieniądzu. Ostateczny termin dla wprowadzenia list płacy i wszelkich innych obliczeń płacowych, wypełnianych wyłącznie w nowym pieniądzu, ustala się na dzień 31 stycznia 1951 r.

11. Kierownicy urzędów, zakładów, instytucji i przedsiębiorstw winni niedokonania w ustalonym terminie wypłat, o których mowa w pkt. 4 i 8 niniejszej instrukcji, pociągnięci zostaną do odpowiedzialności.

12. Instrukcja niniejsza wchodzi w życie z dniem 29 października 1950 r.

PREZES RADY MINISTRÓW

Józef Cyrankiewicz

1452.

INSTRUKCJA RADY MINISTRÓW

z dnia 28 października 1950 r.

o przeliczeniu cen, taryf i opłat w związku ze zmianą systemu pieniężnego.

§ 1. Instrukcja niniejsza stosuje się do cen, taryf i opłat w komunikacji kolejowej, samochodowej, wodnej, powietrznej, miejskiej i podmiejskiej, w spedycji, gospodarce komunalnej, służbie zdrowia, leśnictwie, instytucjach i zakładach kulturalno-artystycznych (kinach, teatrach, muzeach itp.), w poczcie, telegrafii i telefonii, do opłat górniczych, administracyjnych, skarbowych i sądowych oraz wszelkich innych należności za odpłatne świadczenie rzeczy, bądź usług z wyjątkiem sprzedaży towarów i usług w obrocie handlowym.

Zasady przeliczenia cen w handlu wewnętrznym (zakładach handlowych, usługowo-handlowych i gastronomicznych) określa zarządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 28 października 1950 r., wydane na podstawie art. 11 ustawy z dnia 28 października 1950 r. o zmianie systemu pieniężnego i zatwierdzone przez Radę Ministrów.

§ 2. Ilekroć w instrukcji niniejszej mowa jest o należnościach za usługi, rozumieć należy należności z tytułu cen, taryf i opłat, określonych w § 1.

§ 3. Przeliczenie należności za usługi winno być tak dokonane, aby z dniem 30 października 1950 r. godzina 0,00 mogły być stosowane ceny, taryfy i opłaty w nowym pieniądzu.

Jeżeli do dnia 30 października 1950 r. godzina 0,00 przeliczenie należności za usługi nie zostało w pełni dokonane, wówczas dalszych przeliczeń należy dokonywać w dniu 30 października 1950 r. przed załatwieniem klienta (podróżnego, interesanta). W tym przypadku winno być dokonane przeliczenie każdej pozycji oddzielnie. Przeliczenie łączne ogólnej sumy wszystkich należności, przypadających od danego klienta (podróżnego, interesanta), jest niedopuszczalne. Zakazuje się odmowy świadczenia usług z powodu braku przeliczenia.

§ 4. Należności za usługi, wymienione w § 1, mogą być w okresie do dnia 5 listopada 1950 r. zaspakajane dotychczasowymi banknotami w przeliczeniu 100 (sto) złotych dotychczasowych równe 1 (jednemu) zł w nowym pieniądzu.

Należności, uiszczane w znaczkach (opłaty sądowe, skarbowe itp.), mogą być w okresie do dnia 5 listopada 1950 r. zaspakajane znaczkami dotychczasowymi, jednakże w wysokości potrójnej dotychczasowej wartości taryfowej.

§ 5. Dla ułatwienia przeliczeń należności za niektóre usługi w komunikacji kolejowej, poczcie, telefonii i telegrafii wydaje się odrębnie tabele należności za te usługi w nowym pieniądzu, wraz z przykładami ilustrującymi sposób dokonania przeliczeń.

Należności nieobjęte tymi tabelami, a których dotychczasowa wartość taryfowa (opłata, cena) nie przekraczała, licząc w dotychczasowym pieniądzu zł 500 (pięćset), przeliczać można, posługując się dla ułatwienia tabelą przeliczeń załączoną do zarządzenia Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 28 października 1950 r. o przeliczeniu cen w związku ze zmianą systemu pieniężnego.

Tabela przeliczeń oparta jest na następujących zasadach:

a) jeżeli cena dotychczasowa nie przekraczała złotych 33 (co równa się cenie w nowym pieniądzu do 99 groszy), żadne zaokrąglenia nie zostały zastosowane,

b) jeżeli cena w starym pieniądzu przekraczała złotych 33, lecz nie przekraczała złotych 333 (co równa się cenie w nowym pieniądzu od złotych 1 do złotych 9 groszy 99), zastosowano zaokrąglenia do najbliższych groszy 5-ciu w dół lub w górę.

W wyniku tego końcówki na 1 i 2 grosze zaokrąglono do najbliższego dziesiątka groszy w dół, końcówki na 3 i 4 grosze do najbliższych 5-ciu groszy w górę, końcówki na 6 i 7 groszy do najbliższych 5-ciu groszy w dół, zaś końcówki na 8 i 9 groszy do najbliższych 10-ciu groszy w górę,

c) jeżeli cena w starym pieniądzu przekraczała złotych 333, lecz nie przekraczała złotych 500 (co równa się cenie w nowym pieniądzu od złotych 10 do złotych 15) zastosowano zaokrąglenia do najbliższego dziesiątka groszy w dół lub w górę w ten sposób, że końcówki do 4 groszy odrzucono, a końcówki od 5 groszy zaokrąglono do najbliższego dziesiątka groszy w górę.

§ 6. Należności, które nie figurują w tabelach przeliczeń, stanowiących załącznik do zarządzenia Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 28 października 1950 r. o przeliczeniu cen w związku ze zmianą systemu pieniężnego, a których cena (wartość taryfowa, opłata) w dotychczasowym pieniądzu wynosi więcej niż zł 500, to należy więcej niż zł 15, licząc w nowym pieniądzu, przelicza się w braku przygotowanej tabeli w sposób następujący: nowa należność stanowi 3 proc. dawnej; najłatwiej zatem obliczyć ją w ten sposób, że starą należność mnoży się przez trzy i oddziela ostatnie dwa znaki arytmetyczne przecinkiem.

Przykład: należność w dotychczasowym pieniądzu wynosi zł 600. Mnożymy ją przez 3 i otrzymujemy w wyniku 1800, oddzielamy dwa ostatnie znaki. Należność w nowym pieniądzu wynosi zatem zł 18.

§ 7. Jeżeli przy stosowaniu metody, podanej w § 6, wypadają grosze, należy zastosować zaokrąglenia według zasad następujących:

a) jeżeli należność przeliczona na nowy pieniądz przekracza zł 15, lecz nie przekracza zł 100, zaokrąglenia stosuje się do najbliższych 10 gr w dół lub w górę w ten sposób, że końcówkę do 4 groszy odrzuca się, zaś końcówkę od 5 groszy wzwyż zaokrągla się do najbliższych 10 groszy w górę,

b) jeżeli należność przeliczona na nowy pieniądz przekracza zł 100, lecz nie przekracza zł 200, zaokrąglenia stosuje się do najbliższych 50 gr w dół lub w górę w ten sposób, że końcówkę do 24 gr odrzuca się, zaś końcówkę od 25 gr wzwyż zaokrągla się do najbliższych 50 gr w górę,

c) jeżeli należność przeliczona na nowy pieniądz przekracza zł 200, zaokrąglenia stosuje się do najbliższego złotego w dół lub w górę w ten sposób, iż końcówkę do 49 gr odrzuca się, zaś końcówkę od 50 gr wzwyż zaokrągla się do pełnego złotego w górę.

§ 8. Władze, organizacje i instytucje nadzorujące zakłady, urzędy, przedsiębiorstwa, które bezpośrednio wykonują świadczenia rzeczy, bądź usług objęte niniejszą instrukcją (sprzedaż biletów, znaczków, opłaty bagażowe i spedycyjne, opłaty telefoniczne, telegraficzne, opłaty za pobyt w hotelach, szpitalach itp.) obowiązane są niezwłocznie przystąpić do sprawdzenia prawidłowości zastosowanych w podległych im jednostkach przeliczeń oraz do opracowania i przekazania wszystkim zainteresowanym nowych taryf, cenników i tabel opłat.

§ 9. Wykonanie niniejszej instrukcji powierza się Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i wszystkim ministrom.

§ 10. Instrukcja niniejsza wchodzi w życie z dniem 28 października 1950 r.

PREZES RADY MINISTRÓW

Józef Cyrankiewicz

1453.

INSTRUKCJA RADY MINISTRÓW

z dnia 28 października 1950 r.

w sprawie trybu sprzedaży towarów i świadczenia usług w związku ze zmianą systemu pieniężnego.

I. Tryb i zakres sprzedaży towarów i świadczenia usług w niedzielę, dnia 29.X. 1950 r., tj. w przeddzień wprowadzenia nowego pieniądza.

§ 1. 1. Detaliczna sieć handlowa sprzedaży towarów i świadczenia usług handlowych nie wyłączając sklepów spożywczych winna być w dniu 29.X. 1950 r. zamknięta.

2. Wyjątki od tej zasady zawarte są w §§ 3—5.

§ 2. Zakazuje się sprzedaży w dniu 29.X. 1950 r. napojów alkoholowych z wyjątkiem piwa.

§ 3. 1. W dniu 29.X. 1950 r. winny być otwarte zakłady gastronomiczne położone na terenie miast, normalnie jak w każdy dzień świąteczny. Zakłady te obowiązują w tym dniu zakaz sprzedaży napojów alkoholowych w jakiegokolwiek formie z wyjątkiem piwa.

2. Przepis ustępu poprzedzającego ma zastosowanie do wagonów restauracyjnych.

3. Zakłady gastronomiczne położone w gminach większych winny być w dniu 29.X. 1950 r. zamknięte.

§ 4. W dniu 29.X. 1950 r. winny być otwarte apteki, na które w tym dniu przypada dyżur.

§ 5. W dniu 29.X. 1950 r. winny być otwarte kioski uliczne i kioski w lokalach zamkniętych, jednakże tylko w zakresie sprzedaży gazet i czasopism.

§ 6. Nie będą w dniu 29.X. 1950 r. przyjmowane przez urzędy pocztowo-telegraficzne przesyłki pieniężne.

§ 7. Kto wykracza przeciw postanowieniom §§ 1 — 5, ścigany będzie wedle obowiązujących przepisów z całą surowością prawa.

§ 8. 1. Kto w dniu 29.X. 1950 r. będąc obowiązany do sprzedaży towarów lub świadczenia usług odmawia ich lub żąda za nie wyższych cen od dotychczas obowiązujących, ścigany będzie wedle obowiązujących przepisów z całą surowością prawa.

2. Przepis ustępu poprzedzającego odnosi się w szczególności do opłat za wszelkie usługi komunikacyjne (nabywanie biletów kolejowych, lotniczych, autobusowych, tarmwajowych, trolejbusowych i wodnych środków komunikacji, opłata kursu taksówek i dorożek konnych, opłaty bagażowe i inne), za usługi pocztowe (zakup znaczków pocztowych, nadawanie listów, telegramów i paczek, opłacanie rozmów telefonicznych itp.), za bilety wstępu